

грес — добавя Фревил — писателят изразява високо в своите въздушни „Писма до жена си“ (1914—1917). В тях могат да се уловят интересни моменти от генезиса на романа „Огънят“. Тези писма бяха публикувани в 1937 г. след смъртта на писателя, починал в Москва през 1935 г.

Литературното дело на Анри Барбюс върви успоредно с неговата неуморна обществена и политическа дейност. „Писателят е човек на обществената акция“ — заявява Барбюс в един манифест, обнародван в последния брой на редактирания от него седмичник „Лю Монд“. Писателят изпълнява социална мисия, има социален дълг. Тези, които пишат литературни произведения за другите, трябва да бъдат в служба на обществото, на хората. Писателите трябва да виждат и разбират всичко, каквото става около тях, да се намесват в събитията. Трябва да се сложи край — добавя Барбюс — на вехтите теории, проповядващи изкуство за изкуството, които превръщат литературата в забава, в средство да се бяга от действителността.“

В името на тази своя предначертана задача на активен общественик, Барбюс свиква през 1919 г. в Лион на конгрес бившите бойци, а на следната година, на конгрес в Женева, той полага основите на един „Интернационал на бившите бойци“, дето се срещат за пръв път онези, които бяха хвърлени едни срещу други в страшната касаняница на войната. Заедно с Ремон Лефевр, Пол Вайан-Кутюрие и други, Барбюс започва да издава списание „Кларте“ (Светлина), орган на групата „Кларте“, назована още „Интернационал на интелектуалците“. Под надслов „Светлина“ Барбюс пише нова книга, в която въстава с всички жар на сърцето си против войната и ярко определя позицията на яростен защитник на мира. Както красноречиво пише Жан Фревил, „Светлина“ е вик на вяра, който отговаря на патетичния зов откъм другия край на Европа, чрез руската революция, към пролетариата от всички страни.“

Анри Барбюс, писател-хуманист и войник на мира, насочва своето могъщо оръжие срещу фашизма. Още през 1925 г., когато посещава нашата страна и други балкански страни, той пише своята знаменита книга „Палачите“, в която осъжда остро „белия терор“ на Балканите. По време на Лайпцигския процес в 1933 г. той е между първите пламенни защитници и борци за освобождаването на Г. Димитров и другарите му, изправени да отговарят за скалъпени обвинения пред нацисткия съд. Позната е дружбата наметнута между големия пролетарски вожд и автора на „Огънят“. „Името на Анри Барбюс — пише Г. Димитров — ще блести с огнени букви върху знамената на милионите хора, които се борят против стария свят — светът на експлоатацията, на робството и на грабителските войни.“

Литературното дело на Анри Барбюс обхваща и редица други произведения, като значителната му книга „Във вериги“, дето е изобразена картинно, на исторически фон, експлоатацията на човек от човека, сборникът разкази „Сила“, „Произшествия“, къси новели, в които са описани епизоди от войната, белия терор и колониалното потисничество, „Исус“, където основателят на християнската религия е представен като личност — предтеча на революционни идеи. Към тези книги трябва да прибавим и очерка на Барбюс за Емил Зола. Това не е обикновена биография с познатите банални съобщения за факти из живота и списък на книги на разглеждания автор, а книга жива, критическа, написана с нерв, в която авторът говори за Зола така, както един романист говори за своя главен герой — като възплъщение на една идея, на един идеал, озарени от висока човечност.

Анри Барбюс освети пътя на истинските прогресивни народни писатели със своята преданост към трудовите хора, с реализма и хуманизма на своето творчество, с всеотдайната си служба на делото на мира, с дълбоката и непоколебима своя вяра във възмъжеството на един нов свят, за който той сам се бори до последен дъх. В неговата дълбока бразда днес крачат в родината му и другаде писатели и общественици, въздъснати от същата дълбока вяра, от същата страстност в борбата за мир и всеобщо щастие на народите в света.